

16 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

16.1 Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit geeft aan of een gemeente in staat is om de gevolgen van de financiële risico's op te vangen, zonder dat plannen of de uitvoering daarvan in gevaar komen. De weerstandscapaciteit bestaat uit bedragen die de gemeente beschikbaar heeft, om onverwachte kosten te kunnen betalen.

Het *beschikbare* weerstandsvermogen zijn de beschikbare bedragen om onverwachte financiële risico's op te vangen, deze zijn:

	Begroting 2019	
<i>Structurele bedragen:</i>		
Onvoorziene uitgaven	€	-
Budgettaire ruimte	€	101.340
Ruimte belastingcapaciteit OZB	€	681.503
	€	<u>782.843</u>
<i>Incidentele bedragen:</i>		
Algemene reserves	€	<u>28.659.879 *</u>
Totaal weerstandscapaciteit	€	29.442.722

*Incl. reserve sociaal domein

Alle financiële risico's die de gemeente loopt worden van te voren ingeschat, de tien risico's met de grootste impact worden aangegeven onder het kopje "Top 10 risico's".

Het totale bedrag van de financiële risico's is de *benodigde* weerstandscapaciteit.

Het weerstandsvermogen wordt weergegeven met een ratio. Deze wordt berekend door de het bedrag van de totale ingeschatte risico's te delen door de beschikbare bedragen. De ratio geeft aan hoeveel keer de risico's kunnen worden opgevangen.

16.2 Beleid omtrent weerstandscapaciteit en de risico's

Er bestaat een relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor een gemeente geen maatregelen heeft getroffen. Deze risico's kunnen wel invloed hebben op de financiële positie van een gemeente wanneer een risico zich voordoet. Deze relatie wordt het weerstandsvermogen genoemd, het vermogen om risico's op te vangen. Er zijn verschillende risico's:

- financiële risico's
- politieke/imago risico's
- juridische risico's
- imago risico's
- veiligheid risico's

Voor de begroting 2019 wordt met name gekeken naar de financiële risico's. Het streven is om de ratio weerstandscapaciteit in de categorie A te houden. Periodiek worden de risico's geïnventariseerd.

16.3 Top 10 risico's

Hieronder hebben we de eerste 10 risico's uitgewerkt.

Open einde regeling Wmo en Jeugdzorg

De uitgaven voor jeugdzorg en Wmo in 2019 zijn gebaseerd op de uitgaven die we hebben gedaan in 2017. Het risico bestaat dat er meer wordt uitgegeven, aangezien dit open einde regelingen zijn. De levering van zorg staat hierbij voorop.

Mogelijke gevolgen/beheerstaken

Er is sprake van een open eind regeling, waardoor het mogelijk is dat de budgetten ontoereikend zullen zijn. De gemeente kan echter geen cliëntenstop afkondigen.

Financieel risico	Kans in %	Risico in euro's
€ 500.000	50%	€ 250.000

BUIG, WSW en re- integratie

Budget Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG) en het budget voor re-integratie en WSW vanuit de integratie sociaal domein.

Mogelijke gevolgen/beheerstaken

Als er door de inwoners een groter beroep op de inkomensvoorzieningen wordt gedaan, kan het budget niet toereikend zijn. WerkSaam West-Friesland voert deze regeling namens de gemeente uit. Als zij extra kosten maken, rekenen zij dit per gemeente af.

Financieel risico	Kans in %	Risico in euro's
€ 300.000	75%	€ 225.000

(Grote) zorgaanbieders die omvallen

De mogelijkheid bestaat dat er een gecontracteerde zorgaanbieder failliet kan gaan.

Mogelijke gevolgen/beheerstaken

Als er een gecontracteerde aanbieder failliet gaat, zou dit kunnen betekenen dat zorg niet meer verleend kan worden. We moeten dan op zoek naar andere aanbieders die deze zorg kunnen leveren.

Financieel risico	Kans in %	Risico in euro's
€ 1.000.000	20%	€ 200.000

Invoering van de omgevingswet

Invoering van de Omgevingswet brengt (veel) onzekerheden met zich mee aangaande de implementatie hiervan. Dit kan leiden tot aanvullende investeringen om de kosten te dekken.

Mogelijke gevolgen/beheerstaken

Het vast te stellen krediet blijkt onvoldoende, er is aanvullend krediet nodig. Beheersmaatregel: Implementatie wordt jaarlijks gemonitord. Indien de verwachting is dat een aanvulling nodig zal zijn, wordt de raad hierover worden geïnformeerd en of wordt er een aanvraag voor aanvullend krediet gedaan.

Financieel risico	Kans in %	Risico in euro's
€ 250.000	50%	€ 125.000

Renterisico en financieringsbehoefte

De afgelopen jaren is de rente op de geld- en kapitaalmarkt historisch laag. Verwacht wordt dat door de aantrekkende economie de rente stijgt.

Mogelijke gevolgen/beheerstaken

Een grotere stijging van het rentepercentage heeft tot gevolg dat we meer rente moeten betalen dan begroot. Dit kan gevolgen hebben voor de financiële ruimte in de begroting.

Financieel risico	Kans in %	Risico in euro's
€ 120.000	50%	€ 60.000

Gemeentefondsuitkering

De koppeling van de uitkering uit het Gemeentefonds is niet meer gebaseerd op de netto gecorrigeerde rijksuitgaven, maar over de gehele rijksbegroting. Mede door de plannen van het kabinet Rutte III en de doorrekening daarvan neemt de algemene uitkering fors toe. Echter, een

lagere stijging van de loon- en prijscompensatie en de wijziging in de realisatie kan (grote) gevolgen hebben voor de uitkering.

Mogelijke gevolgen/beheerstaken

Voor 2019 zijn de gevolgen nog beperkt. Wel kan de (sterk) fluctuerende uitkering uit het Gemeentefonds financiële gevolgen hebben voor het meerjaren perspectief, mede gelet op de gevolgen van de uitvoering van en de bijdrage in het IBP (Inter bestuurlijk programma).

Financieel risico	Kans in %	Risico in euro's
€ 100.000	50%	€ 50.000

Contractmanagement

Inzicht in de voorwaarden en de looptijd van contracten is noodzakelijk.

Mogelijke gevolgen/beheerstaken

Ontbreekt het inzicht, dan kan de gemeente geconfronteerd worden met de financiële tegenvallers en aansprakelijkheid stellingen. De contracten moeten centraal in een contractbeheersysteem worden opgeslagen.

Financieel risico	Kans in %	Risico in euro's
€ 50.000	50%	€ 25.000

Invoering VPB

Invoering Vpb brengt extra administratieve lasten met zich mee.

Mogelijke gevolgen/beheerstaken

Als het Woningbedrijf toch door de ondernemerspoort van de VPB moet gaan, zullen de administratieve lasten en fiscale ondersteuning van invloed zijn op de exploitatie (aanschaf software, mogelijk taxatie woningen en aanpassing administratie).

Beheersmaatregelen: Financiële gevolgen dienen te worden opgevangen binnen de exploitatie dan wel bedrijfsreserve Woningbedrijf.

Financieel risico	Kans in %	Risico in euro's
€ 100.000	25%	€ 25.000

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hollands Noorden

In de begroting van de GGD is als risico opgenomen: de realisatie van de in de begroting 2019 opgenomen taakstelling, de bedrijfsondersteuning GGD en Veilig Thuis en de aanbesteding van het GGD dossier. Daarnaast zijn er twee reserves met een negatief saldo.

Mogelijke gevolgen/beheerstaken

De GGD is gevraagd voor 1 september 2018 een concreet plan te overleggen voor de verbetering van de financiële positie. Als de GGD niet zelfstandig tot een verbetering komt van de financiële positie van veilig thuis, dan heeft dit gevolgen voor de bijdrage die wij betalen aan de GGD.

Financieel risico	Kans in %	Risico in euro's
€ 25.000	90%	€ 22.500

ICT ontwikkelingen Sociaal domein

Landelijke ICT eisen voor het sociaal domein zijn nog niet bekend en kunnen invloed hebben op de facturenstroom. Webbased applicaties in plaats van berichtenverkeer zou kunnen zorgen voor extra lasten. In het Informatieplan 2019 plan wordt hier al deels rekening mee gehouden.

Mogelijke gevolgen/beheerstaken

Extra lasten naar aanleiding van nieuw aan te schaffen applicaties en inrichting.

Financieel risico	Kans in %	Risico in euro's
€ 60.000	25%	€ 15.000

Totaal

Mogelijke gevolgen/beheerstaken

Het totaal van de top tien financiële risico's worden opgevangen met het weerstandsvermogen.

Financieel risico	Kans in %	Risico in euro's
€ 2.505.000		€ 997.500

16.4 Berekening weerstandsvermogen

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€29.442.722}{€ 997.500} = 29,5$$

waarderingscijfer	ratio	betekenis
A	> 2,0	uitstekend
B	1,4 - 2,0	ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	voldoende
D	0,8 - 1,0	matig
E	0,6 - 0,8	onvoldoende
F	< 0,6	ruim onvoldoende

Het beschikbare weerstandsvermogen in 2019 is uitstekend om het bedrag van de risico's op te vangen.

Er is voldoende beschikbare capaciteit om de financiële risico's af te dekken, als deze risico's zich zouden voor doen.

16.5 Financiële kengetallen

De gemeente is volgens de BBV regelgeving verplicht vijf financiële kengetallen in de begroting en de rekening op te nemen. De kengetallen geven een beeld van de financiële positie van de gemeente. Deze kengetallen zijn vooral voor de gemeenteraad bedoeld. Het gaat om de volgende kengetallen uitgedrukt in percentages:

Kengetal	laagste risico	gemiddeld risico	hoog risico
netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
solvabiliteitsratio	>50%	20% - 50%	< 20%
grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

Netto schuldquote

Geeft het percentage aan in hoeverre Koggenland in staat is de schuldenlast te financieren met de reguliere exploitatie inkomsten (vóór verwerking reserves).

De gemeente heeft een lage schuld ten opzichte van de eigen middelen, in 2021 stijgt dit percentage door de bouw van de school Avenhorn/De Goorn. De verwachting is dat de schuld zal stijgen door het aantrekken van een geldlening. Doorlening aan derden, komt niet voor in gemeente Koggenland. Hoe lager dit percentage hoe beter.

Solvabiliteit

Geeft de verhouding van eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen.

De gemeente heeft ruim voldoende eigen vermogen om aan haar financiële verplichtingen te voldoen en valt de het binnen de laagste risico's. Naar verwachting wordt dit in 2021 een gemiddeld risico, omdat het eigen vermogen af neemt en de schulden toenemen door de bouw van een nieuwe school in Avenhorn/De Goorn. Hoe hoger dit percentage hoe beter.

Grondexploitatie

Geeft de verhouding aan tussen de inbreng van de grondwaarde en de totale baten van de grondexploitaties.

De gemeente heeft relatief weinig grond en daardoor loopt zij minder risico. De verwachte opbrengsten zullen de komende jaren stijgen, omdat de vraag naar grond voor woningbouw weer aantrekt. Het risico neemt de komende jaren daardoor af naar het laagste risico.

Hoe lager dit percentage hoe beter.

Structurele exploitatieruimte

Geeft de verhouding tussen de structurele baten en de structurele lasten.

De gemeente loopt risico om de structurele baten met de structurele lasten te dekken. De structurele lasten zijn hoger dan de structurele baten. Verwacht wordt dat dit risico af neemt voor de komende jaren.

Hoe hoger dit percentage hoe beter.

Belastingcapaciteit

Geeft een verhouding aan van de gemiddelde woonlasten van Koggenland ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De woonlasten bestaan uit heffing van de onroerende zaakbelasting eigenaren woningen, de riool- en afvalstoffenheffing. De gemeente heft belastingen, de bedragen voor de gemeente Koggenland zitten onder het landelijke gemiddelde. Door stijging van de afvalstoffenbelasting (én daardoor afvalstoffenheffing) is het percentage iets gestegen ten opzichte van 2018. Hoe lager dit percentage hoe beter.

<i>Kengetal</i>	<i>Rek</i> <i>2016</i>	<i>Rek</i> <i>2017</i>	<i>Begr</i> <i>2018</i>	<i>Begr</i> <i>2019</i>	<i>Begr</i> <i>2020</i>	<i>Begr</i> <i>2021</i>	<i>Begr</i> <i>2022</i>	risico Koggenland
netto schuldquote	7,6%	7,6%	3,6%	5,6%	0,6%	21,2%	16,1%	laagste risico
solvabiliteitsratio	58,3%	61,0%	60,3%	61,6%	63,7%	46,7%	48,7%	laagste risico
grondexploitatie	22,1%	23,5%	22,1%	17,1%	17,1%	17,1%	17,1%	laagste risico
exploitatie ruimte	-0,2%	0,2%	-1,2%	-1,1%	0,6%	2,0%	2,8%	hoog risico
belastingcapaciteit	98,7%	95,7%	91,4%	95,9%	96,1%	96,5%	97,0%	gemiddeld risico

16.6 Relatie kengetallen en financiële positie

De kengetallen drukken de financiële positie uit in percentages over de afgelopen drie jaar en de komende vier jaar. Uit de kengetallen kan worden opgemaakt, dat de financiële positie van de gemeente goed te noemen is.

Het effect van de bouw van een school in Avenhorn/De Goorn in 2021 is duidelijk zichtbaar in de percentages van de solvabiliteit en de netto schuldquote. Het eigen vermogen neemt af en de schulden nemen toe. Hierdoor neemt de solvabiliteit af en de netto schuldquote neemt toe. Het kengetal voor de grondexploitatie wordt beter de komende jaren, doordat er iets hogere opbrengsten van gronden worden verwacht. Het percentage van de structurele exploitatie ruimte valt voor 2019 onder een hoog risico, dit zal naar verwachting afnemen naar een lager risico de komende jaren door de sterke stijging van de uitkering uit het Gemeentefonds. Het percentage van de belastingcapaciteit blijft een gemiddeld niveau de komende jaren.